

Щасливі. Літні люди з хутора Остапівка купують хліб за 9 км від села, мріють про човен і люблять співати

В Остапівці Менського району Чернігівської області мовне питання не турбує нікого. Тут українською розмовляли, розмовляють та й розмовлятимуть. Натомість гострими є зовсім інші питання: де дістати хліб, як потрапити на «велику землю», якщо зміниться рівень води в Десні; як співати, коли важко навіть дихати...

Зачарована Десна

«Тоді Десна була глибокою і бистрою рікою. У ній тоді ще не купався ніхто, і на пісках її майже ніхто ще не валявся голий. Ще ніколи було всім. Були ми всі тоді трудящі чи малі. Дівчата не купались навіть у свято, соромлячись скидати сорочки», – писав про ці місця свого дитинства Олександр Довженко. Немає нікого у воді і нині. Лише пором пливе з правого берегу на лівий. На ньому кілька запряжених кіньми возів із сіном, трактор, літній чоловік із велосипедом.

Цей пором – єдиний спосіб потрапити до Остапівки з села, до сільради якого воно належить. Останнє називається Макошине, на честь Макоші – язичницької покровительки родючості та жіночої плодovitості, берегині роду.

Папірець із тутешніми розцінками висить на будиночку поромника поряд із вигорілим на сонці вимпелом «Українська РСР». Ціни, на диво, вже у гривнях. Переправа пішоходів та велосипедів коштує дві гривні, мопедів та мотоциклів, гужового транспорту – вісім гривень... Найдорожче обходиться переправити через річку трактор із двома причепами з вантажем – п'ятдесят гривень в один бік.

Але навіть пором є не завжди. Кажуть, коли змінюється рівень води у Десні, він починає працювати далі по річці, де глибше. І залишаються мешканці Остапівки навіть без нього.

Колись тут хотіли збудувати міст – не вийшло. «Кучму не так зустріли», – каже макошинський сільський голова. Подробиць не розповідає.

Постійне транспортне сполучення Остапівка – Макошине можна було б забезпечити за допомогою простого човна. Це допомогло б і тоді, коли пором не може перевозити людей біля Остапівки, і тоді, коли він не збирає достатньо пасажирів. «Пором не буде їхати заради однієї людини», – зауважують люди.

Гроші на човен – 350 грн – у сільській раді є. Проте бракує коштів на зарплату людині, яка б перевозила людей з одного берега на інший. На хоч якусь зарплату, принаймні

невеличку, адже поромник за свою тяжку фізичну працю, наприклад, отримує 1200 грн на місяць.

Кропива замість хат

Колись, розповідають, на хуторі мешкало близько 400 осіб. Нині трохи більше ніж ста. Здебільшого це люди похилого віку. «Лишилися одні старі, – каже сільський голова. – Були хати, а зараз кропива одна. Всі хочуть в Києві жити! Там зарплати великі, там кіно щовечора показують...»

В Остапівці й справді не показують кіно, адже місцевий клуб вже 15 років як покинутий. Але місцеву мешканку тьотю Олю, Ольгу Степанівну Щербатенко, не це засмучує. Її пенсії – тисячі гривень «з копійками» – не вистачає на найнеобхідніше. «Купляю ж ліки постійно», – каже 83-річна жінка у білій хустці. Вона сидить на ганку власного будиночка, пофарбованого у небесно-синій колір. Навколо цвітуть дбайливо висаджені квіти, у ніг жінки – кошик зі щойно зібраними огірками.

«62 рублі коштує скляночка знеболюючого, – пояснює тьотя Оля. В неї хворі ноги. – Вистачає її на тиждень».

Розповідаючи про рідних, старенька не може стримати сліз. Син часто поруч із нею, а от онуки – у Києві, їх жінка бачить рідко. До того ж у однієї з онучок, 31-річної дівчини – розсіяний склероз. «Ні руками, ні ногами поворушити не може, – пояснює тьотя Оля. – Лежить у ліжечку. Вже й до Німеччини возили. Немає діла...»

Краще заспіваймо

Олексій Остафович Хилик, сивий чоловік зі схвильовано-сором'язливим, але відкритим поглядом, ветеран війни. Виростив трьох синів. Але дружина померла, діти роз'їхались. Літній чоловік одружився вдруге. Він 1924-го року народження, друга жінка – 1938-го. «Олексій один був, я одна – чоловік помер, – пояснює дружина дяді Льоші. – То ми зійшлися». Кажуть, колись їхнє подвір'я було першим на хуторі. Краще за всіх на хуторі дядя Льоша співав.

«Ну що вам сказати? – запитує. – Давайте краще заспіваємо...»

«На городі верба рясна, там стояла дівка красна, – заводять жінки. – Вона красна ще й вродлива, в неї доля нещаслива...» Олексій Остафович ледь ворухить губами. Йому важко навіть дихати.

А ще важко ходити. Але літні люди обробляють город, де росте картопля, буряк, морква, капуста й навіть квіти. Щотижня їздять на базар. Мають стареньку «коняку» Машу. Просять когось із сусідів допомогти запрягти її у віз та й відправляються у подорож за 9 км, щоби купити їжу. «Крупи, цукор, хліб», – перелічують покупки.

До лікарні теж їздять возом.

Місце зустрічі

Тутешній фельдшерський пункт замінює людям клуб. «Ті, хто може ходити», за словами місцевих, збираються там, щоби просто поговорити, зателефонувати дітям.

Збираються й на лавочках. Тут можна почути всі новини. Зараз розмовляють про Світлану. Світлана та її чоловік поїхали до міста Прилуки, а повернулись вже вчотирьох. Всиновили там двох діточок, дівчат. Згодом приходить і сама Світлана. «Планували лише одну дівчинку, – пояснює. – Але як можна розлучати сестер. Вийшло дві!»

Все гаразд

Нині в Остапівці перебуває німець на ім'я Дитріх, прес-секретар Німецького федерального фонду «Пам'ять, відповідальність та майбутнє». Адже у Макошинській сільраді Фонд фінансує програму «Місце зустрічі: діалог», спрямовану на підтримку жертв колишніх тоталітарних режимів. Себто нацизму. Завдяки програмі літні люди – ветерани, діти війни, гастарбайтери мають змогу збиратися, спілкуватися з молоддю та один із одним. Вони дуже цінують це. А крім того, цінують життя.

«Я завжди, все життя раділа всьому й усім! – каже нам на прощання тьотя Оля. Вона вже усміхається. – Зичу всім щастя та здоров'я».

Дядя Льоша пропонує заспівати ще кілька пісень.

«Українське село дуже романтичне, – розмірковує Дитріх. Це його перший візит до нашої країни. – Природа дуже мальовнича. Так багато квітів!»

Він переконаний, що люди в селі щасливі, попри безліч проблем. «Вони кажуть, що люблять свої садочки, свої хати. Кажуть, що не поїдуть звідси, навіть якщо всі їхні сусіди поїдуть», – ділиться враженнями німець.

«Український народ – міцний та дурний, – розмірковують тутешні мешканці. – Не показуємо, що нам погано. Все гаразд, та й годі».

<http://tyzhden.ua/Society/54891>